FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2025/2026

Jméno a příjmení studenta:	Mgr. Anežka Náhlíková
Identifikační číslo studenta:	19171527
Typ studijního programu:	doktorský
Studijní program:	Český jazyk
ID studia:	438714
Název práce:	Specifika narace dětí mladšího školního věku
Pracoviště práce:	Ústav českého jazyka a teorie komunikace (21-UCJTK)
Jazyk práce:	čeština
Jazyk obhajoby:	čeština
Školitel:	doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.
Oponent(i):	doc. PaedDr. Martin Klimovič, Ph.D. prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.
Datum obhajoby:	03.11.2025 **Místo obhajoby:** Praha
Termín:	řádný
Průběh zkoušky:	Zápis z obhajoby disertační práce Praha 3. 11. 2025

14:30 Předseda komise prof. PhDr. Petr Mareš, CSc., zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným poté představil studentku.
14:31 Školitelka doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D., seznámila přítomné stručně se studentčinou odbornou činností a dále se svým hodnocením studentčina studia a její disertační práce, které uvedla ve svém písemném vyjádření. Školitelka zároveň položila dotaz ohledně dalších doporučení pro využití výsledků v praxi.
14:37 Studentka Mgr. Anežka Náhlíková s využitím prezentace seznámila přítomné s tezemi své disertační práce. Představila téma práce, tj. Specifika narace dětí mladšího školního věku; dále teoretický přístup, se kterým k tématu přistupovala, a sice provázání poznatků tzv. story grammar (otestování u relativně spontánních komunikátů) a interpretativního sociokulturního přístupu a po jisté modifikaci ověření jejich kompatibility. Za jádro práce označila zkoumání narativ dětí mladšího školního věku (zadání omezeno pouze na vyzvání vymyslet a vyprávět pohádku) s důrazem na jejich makrostrukturní komponenty, rozdíly mezi chlapci a dívkami a na vývojové tendence. Výzkumný vzorek: 118 chlapců a 168 dívek (1.–5. ročník); rozdělení narativ mezi rodinný a hrdinský žánr, u každého žánru určeno pět tematických prvků (pro zařazení důležitá přítomnost alespoň tří prvků); existence poměrně vysokého procenta nezařazených narativ (rozdělení do tří podskupin – narativa obsahující nějaký problém, temporální, chaotická. Žánrová narativa s věkem výrazně stoupají; u chlapců převažují hrdinská, u dívek

rodinná narativa. Dále dle Nancy Steinové zkoumala strukturu narativ, ale na rozdíl od ní Steinové akcentuje nikoli na cíl, ale na zápletku. Ve výzkumném vzorku přítomnost zápletky a zároveň její rozuzlení stoupá v žánrovém narativu. Věnovala se též zápletce s konfliktem a způsobům vedoucím k dosažení řešení (mezi 1. a 5. ročníkem výrazně narůstá počet dětí schopných pracovat se zápletkou i s jejím rozuzlením). S rostoucím věkem docházelo též k zařazování plnohodnotného úvodu i závěru do vyprávění. Limity práce dle studentky spočívají v nahodilém vzorku, nerovnoměrném rozložení narativ chlapců a dívek, zadání (starší děti mají menší motivaci k vyprávění pohádky), větším časovém intervalu mezi zadáním a vyhodnocením výsledků.
15:06 Oponent doc. PaedDr. Martin Klimovič, Ph.D., seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Ocenil především empirickou část práce. Upozornil mimo jiné na potřebu aktualizace zahraničních přístupů, k čemuž na základě svého výzkumu a analýzy studentka dospěla, a s ohledem na delší časový úsek mezi realizací výzkumu a vyhodnocením výsledků se doporučil zamyslet nad aktuálním stavem, tj. nakolik a jak by dnešní děti byly ovlivněny digitálním světem a jeho komunikačními médii. Postrádal úplnější objasnění a dopracování terminologie (zejména z hlediska termínů ze zahraničních zdrojů a jejich relevantního překladu) a rozsáhlejší využití zahraničních výzkumných zdrojů; upozornil též na určitou disproporci mezi jednotlivými kapitolami. Ocenil induktivní přístup, úpravy a modifikace uplatněných metod i možnosti aplikace v praxi. Položil studentce otázky (viz přiložený posudek).
15:13 Oponent prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc., seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Upozornil na nepochybný přínos – ve zjištění vývojových tendencí, modifikaci story grammar i předložení rozsáhlého výzkumného materiálu. Doporučil propracovat kompozici teoretické části práce, upozornil na mírné formulační nepřesnosti, dopracování terminologie, doplnění sekundárních zdrojů. Položil studentce shrnující otázku: Jaké možné didaktické využití z práce vyplývá?
15:15 Studentka reagovala na posudek oponenta doc. PaedDr. Martina Klimoviče, Ph.D., a jeho otázky. Zmínila mimo jiné doporučení pro výzkumy makrostruktury narativ – větší množství materiálu, kritické zkoumání stávajících přístup, pečlivá volba metody a zadání, věnování pozornosti elicitaci; zohlednit jazyková a kulturní specifika; sledování vlivu dalších faktorů; využití pretestů.
15:20 Studentka reagovala na posudek oponenta prof. PhDr. Karla Šebesty, CSc., a jeho shrnující otázku.
Navrhla vypracování postupu, jak konkrétně strukturovat narativa (zaměření na kauzální vztahy, podpora rozvoje zápletky, nabídka témat). Doporučila také zpřesnit a ověřit výsledky na širším a aktuálnějším vzorku dětí; využití u dětí s vývojovou dysfázií či SPU; podpora čtenářské gramotnosti; sledování vývoje dětí staršího školního věku; analýza dětských příběhových knih a učebnic češtiny (problematické ukázky „vyprávění“ v současných učebnicích, orientace spíše na jazykové prostředky, jednotvárnost).
Co se týče konkrétní podpory narace v praxi, je nezbytné klást důraz na motivaci, využívat komunikační okénka, společné čtení, diskuse o přečteném, názornost, dramatizace
15:35 Předseda komise požádal oponenty o další podněty či připomínky. Doc. PaedDr. Martina Klimovič, Ph.D., požádal o upřesnění, zda byly v analýze využívány značky uplatňující se při přepisu mluvených projevů. Studentka uvedla, že při analýze nepracovala se značkami uplatňujícími se v konverzační analýze.

15:37 Předseda komise zahájil diskusi.
V diskusi vystoupili: prof. Hoffmannová, doc. Adam, doc. Vaňková a doc. Saicová Římalová.

Byla položena otázka, proč byl využit v zadání právě žánr pohádky. Studentka uvedla, že pro děti je žánr pohádky důvěrně známý, třebaže ne vždy jej ve své naraci respektovaly.
Předseda komise upozornil na nebezpečí poněkud reduktivního přístupu v zadávání vyprávění v praxi, což studentka potvrdila (i na základě letmé analýzy učebnic).
Zazněly rovněž úvahy ohledně narativních schopností a dovedností současných dětí ovlivňovaných digitálním světem.
15:43 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Klasifikace obhajoby:	prospěl/a (P)	
Předseda komise:	Mareš Petr, prof. PhDr., CSc.	.....
Členové komise:	Adam Robert, doc. Mgr., Ph.D.	.....
	Hoffmannová Jana, prof. PhDr., DrSc.	.....
	Saicová Římalová Lucie, doc. PhDr., Ph.D.	.....
	Vaňková Irena, doc. PhDr., CSc., Ph.D.	.....

Byl/a jsem seznámen/a s protokolem: .....